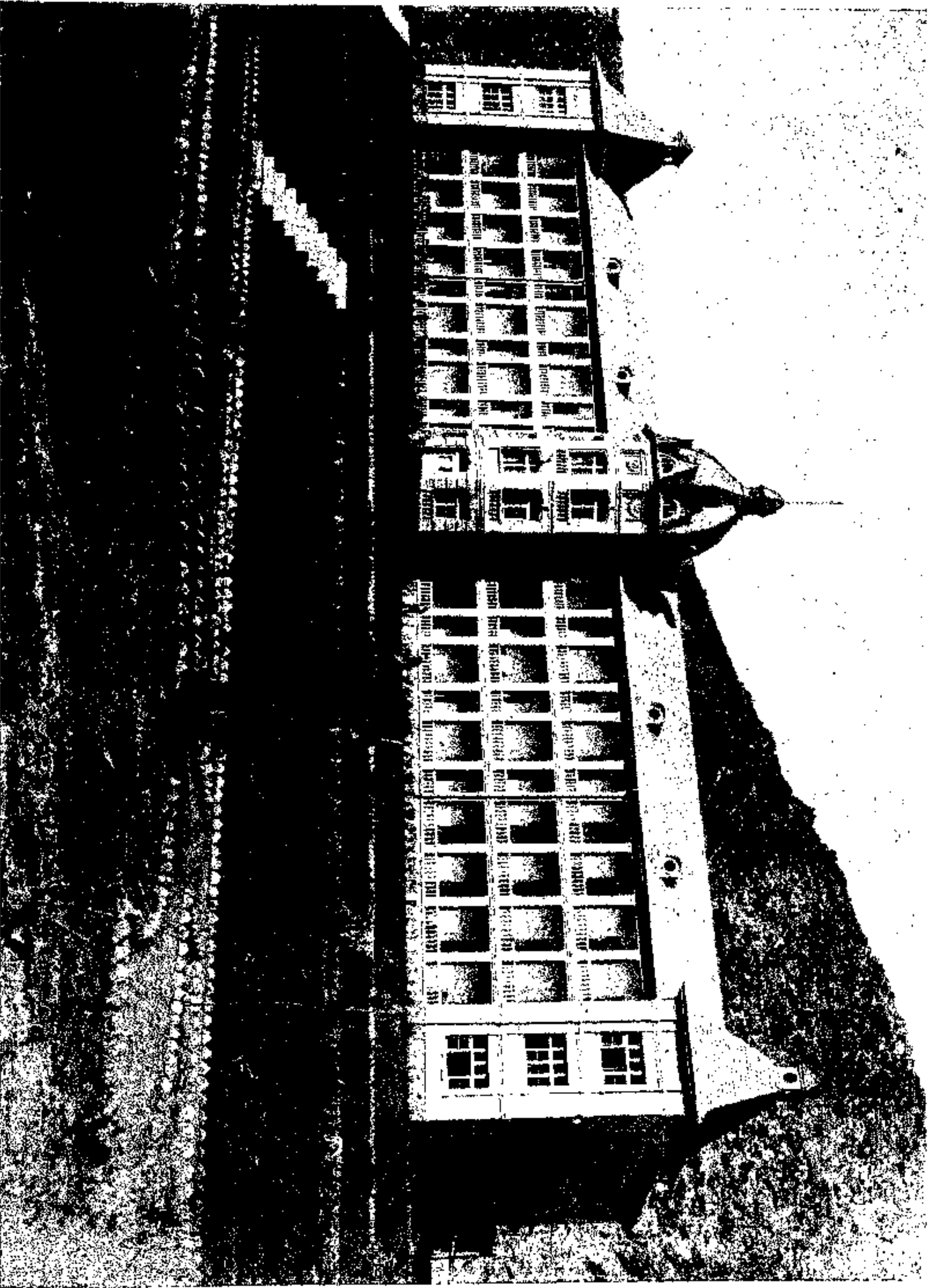

یکمہ از مجلہ طلاب (فاکولتہ طبی) یکی از شعبات دارالافتون

مؤسسہ جاوید عصیاندر شاہی

از مؤسسات جدید عصر نادر شاهی - رفیق سمنانپورم *

رقعی سناتوریم

در جمله دیگر شعبات عمرانی مملکت، اعلیحضرت هایونی برای بهبود صحت ملت عزیز خویش بتاسیس و تعمیر يك سنا توریم عصری که دارای جدید ترین لوازم استراحت است اقدام فرموده و برای این موسسه خانه و اراضی شخصی خویش واقع علی آباد را که در عوض جایزیه‌های رشیدانه خود در موقع حرب استقلال حکامات یافته بودند تخصیص داده اند، این موضع یکی از مواضع خوش آب و هوای چهاردهمی کابل و بر يك سطح مرتفع واقع و دارای سه قنات میباشد که مساوی با آب پنهان است.

عمارت سناتوریم یکی از مقبول ترین عمارات عصر جدید در کابل بوده و بهترین موفقیت برای سناتوریم دارد پول تعمیر و مصارف آنرا ذات شاهانه از مبلغ شخصی خود اعطا فرموده اند.

این عمارت سه منزله بنا گردیده، و برای شصت نفر مریض اسباب و لوازم راحتی مکمل دارد باغش خیلی قشنگ بنا یافته و جاد های مقبولی دارد فواره بس موزون و مرغوب، و چمن های زمردین و خیابانهای نظیف او بهجت خیز است.

این سنا توریم در افغانستان بهترین مؤسسه است که از طرف اعلیحضرت محمدنادرشاه غازی برای گرزاران امراض ساریه تاسیس گردیده است.

جاده های جدید عصر نادر شاهی

همه کس میدانند که طرق و شوارع در مملکت باعث آبادی و از دیاد ثروت بوده و تسهیلاتی در امور حمل و نقل تجارتی و سوق الجیهی پیش میکنند و برای عابرین رفاه و آسایشی میبخشد، چون حکومت دانا و ترقی پرور ما به تمام ترقیات این وطن توجه مخصوصی دارد، از انرو به شوارع و جاده های سهل العبور نیز توجه فرموده اند لهذا شوارعیکه درین دوره سلطنت اعلیحضرت نادرشاهی در اطراف و اکناف مملکت کشیده شده با طرق سابقه که ترمیم و توسیع یافته است ذیلاً شرح داده میشود:

کابل:

۱- جاده باغ علیمردان که یکی از معابر بزرگ شهر است با اصول صحیح تعمیر و پخته کاری شده.

۲- جاده ارگ از حدیل باغ عمومی الی بازار ازگک جدید پخته کاری گردیده.

۳- جاده شهر آرا از چهار راهی ولایت کابل الی عقب دیوار مغول والا حضرت و کیل صاحب ترمیم

و پخته کاری شده.

۴- جاده بین بازار جدید حد اندرانی با اصول منظم پخته کاری و از جمله جاده های جدیدیست که ساخته

شده است.

۵- جاده گذرگاه بطور درست و خوب ترمیم و پخته کاری شده.

سمت شمالی:

الف جاده هائیکه جدید امتداد یافته:

۱- از جاده عمومی خط جدید الی شکر دزه حد سهرای نوروک ساخته شده.

۲- » » » » گلبدره حدود ده نو.

۳- » » » » ده فرزه.

۴- » » » » از چهاریکو الی دولت شاهی.

- ۵ - از انتهای جاده بگرام الی قلعه سید هاشم .
- ۶ - از شوخ الی کوتل سلوانك .
- ۷ - جاده بوانغین از جوی نو آباد الی مرکز حکومتی عملی .
- ۸ - جاده بزرگ شمالي پنجه کاری شده .

سمت مشرق :

- ۱ - جاده مشرق حدود بندر خورد کابل و کوتل بلونك که قبلاً باصول درست ساخته نشده و اسباب اتلاف بیسی مسافریں میگردد ، کنون باصول صحیح ترهیم و جدید ساخته شد .
- ۲ - از حد بلول بطرف اشپان الی تنگی حصارك جاده جدید ساخته شده .
- ۳ - از گندمك الی کندي خیل جاده جدید آباد گردیده .
- ۴ - از دشت فتح آباد الی کجه به نله واز کجه بوزیری شوسه جدید کشیده شده .
- ۵ - از هده الی تنگی آگام جدید ساخته شده .
- ۶ - از ثمر خیل الی حزینه و حصار شاهي جدید ساخته شده .
- ۷ - از مارکو به شنوار خط شوسه جدید برده شده .
- ۸ - از شیوه الی اسمار شوسه جدید آباد گردیده .
- ۹ - جاده مشرق از طرف بتخاك نیز کار جاربت .
- ۱۰ - کار سرك تور خم نیز جاری است .

هزاره جات :

- ۱ - از بامیان الی بکه اولنگك جدید شوسه کشیده شده .
 - ۲ - از سرچشمه الی جوقول جدید جاده تعمیر گردیده .
- جاده هائیکه جدید در لهرو گرد کشیده شده :
- ۱ - از بل برکی برک الی قریه برکی راجان و مرکز حکومتی .
 - ۲ - از برکی راجان الی شاهمزار و چرخ .
 - ۳ - از حصارك الی زر غون شهر .
 - ۴ - از برکی راجان و چرخ و کوتل معروف خریچك به خروار و بتد زنه خان و از آنجا به غزنی جاده وصل میشود .
 - ۵ - از جاده لهرو گرد جاده جدید بطرف تنگی وردك ساخته شده که در حد شیخ آباد به جاده بزرگ قند هار وصل گردیده است .

قندهار :

- جاده قندهار بطرف قلعه جدید پنجه کاری قرار فنی میشود .

ع ص عبد الرب خان رئيس تميز وزارت
محترم عدليه

ع ص قاري عبد الرسول خان رئيس
شارر العلوم ص بيه

ع ص امين الله خان رئيس محكمة اصلاحيه
وزارت عدليه

ع، ص محمد يوسف خان رئيس دائرة تربية
حيوانات و نسل گیری

ع، ص خواجہ جا نگل خان رئیس دایرہ
خصوصی حضور هایونی

ع، ص غلام حیدر خان رئیس فیصلہ
منارعات تجارتی

مطابقاً (والى بال) بين طلاب وزارت حريمه و معارف

دستگاه و فت پال و مکتب حریفه

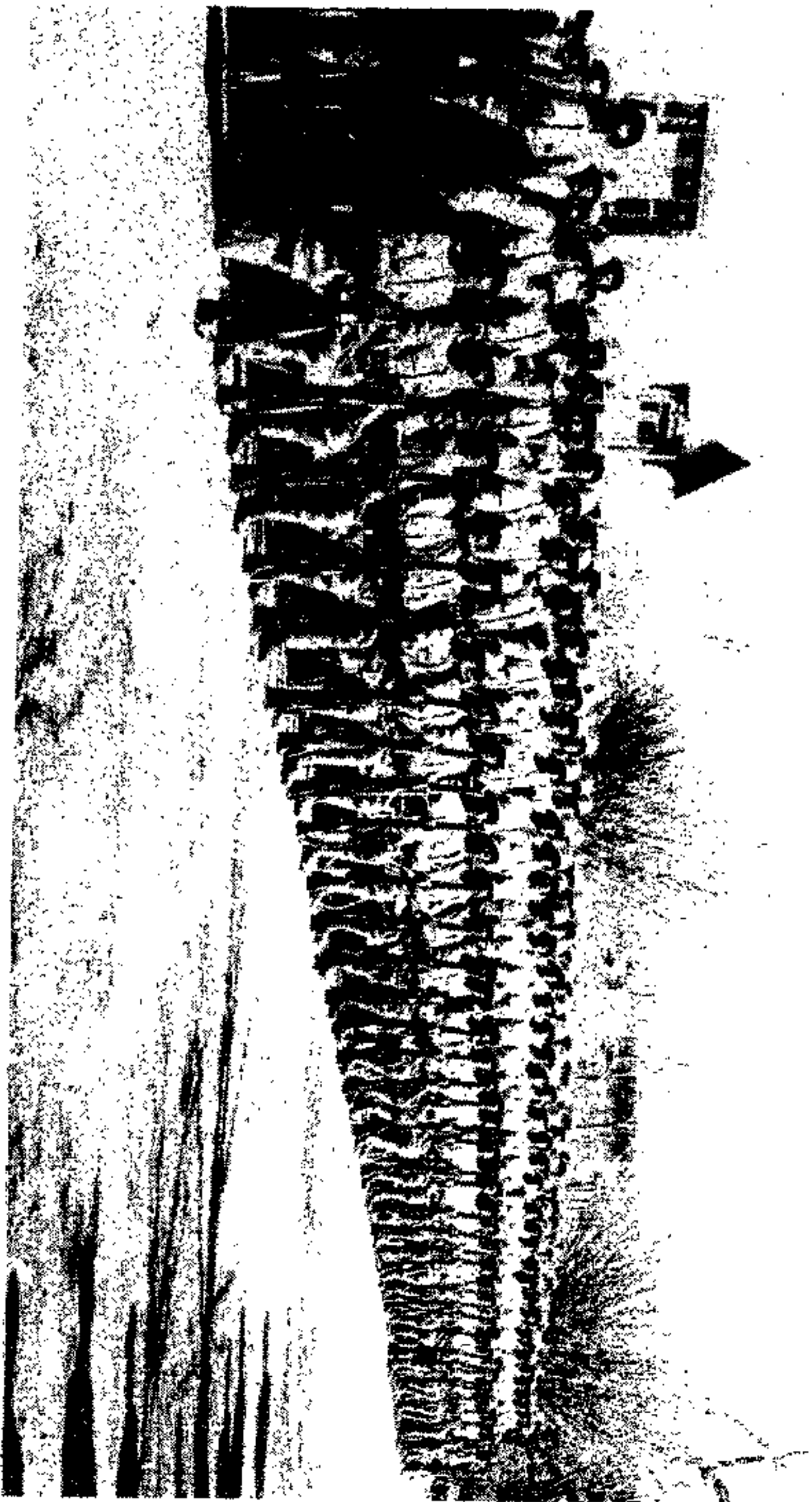
از طریق رات جرانی خسته تدارکی جدید وزارت
معموله مرتبه

ارضيف تويچي عساكر كابل مقابل قشلا تويچي

از موسسات عصرنا در شاپی قندهار ی جدید عسکری
در کابل

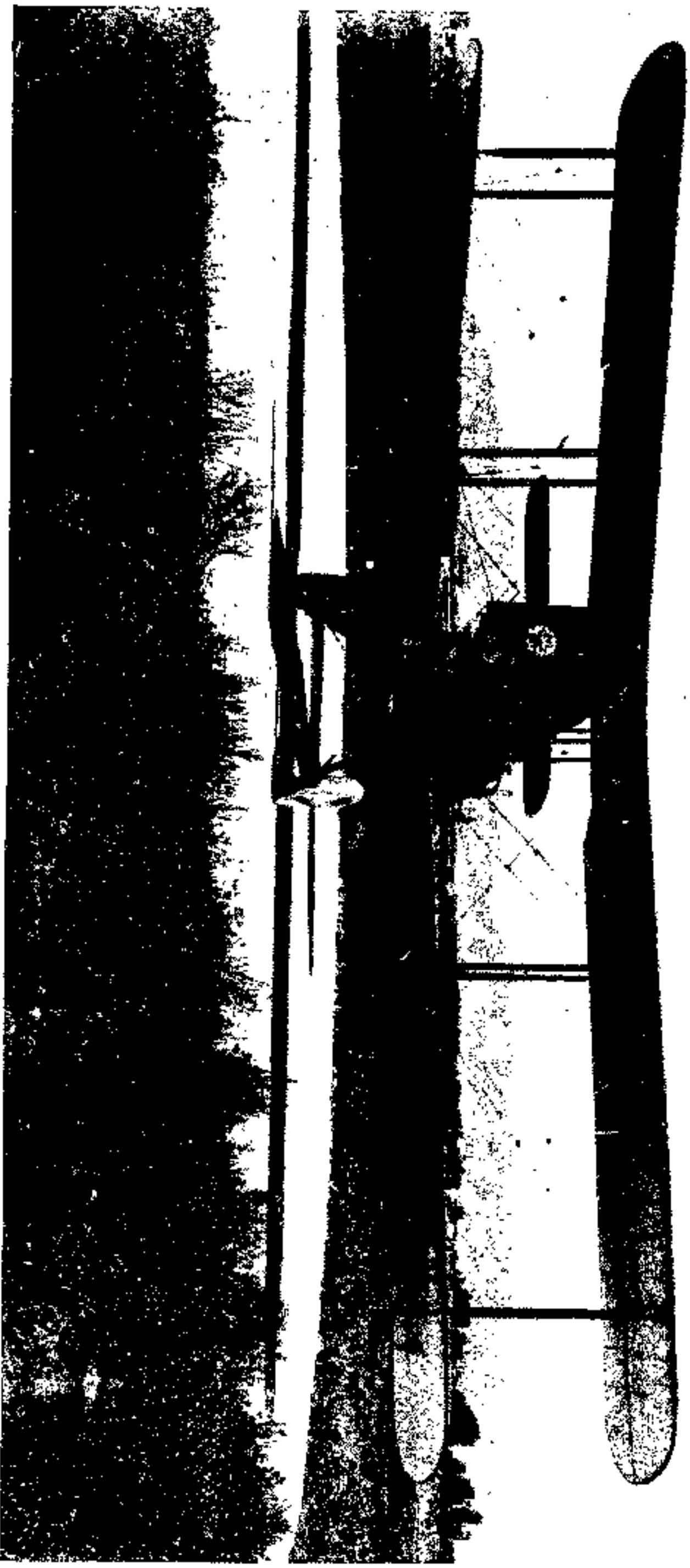

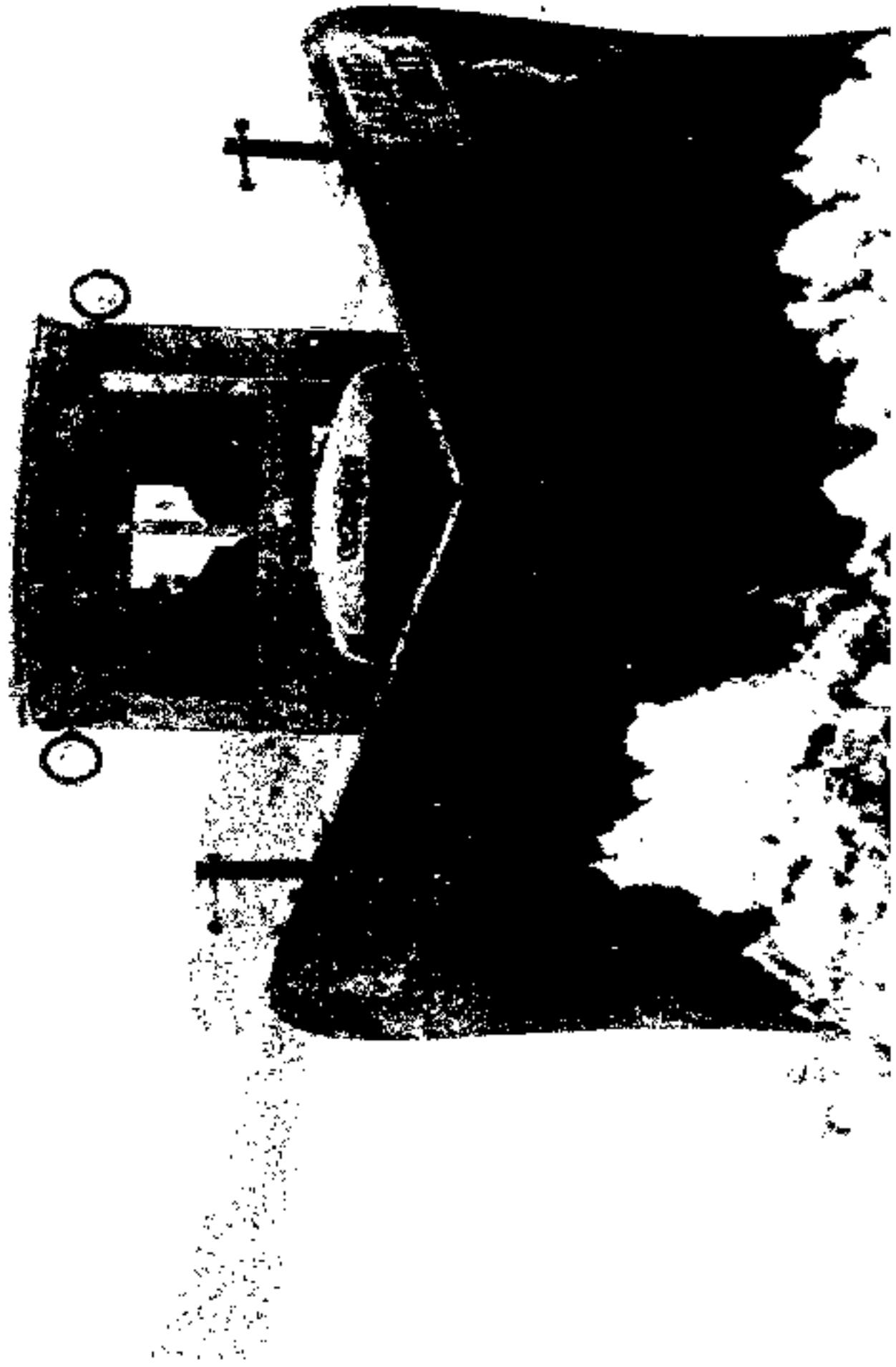
یکمده از صنف پیا دره عساکر کاریل بلنبا نسل جنگی

از مبارت یونکرس خریداری جدید وزارت حریبه

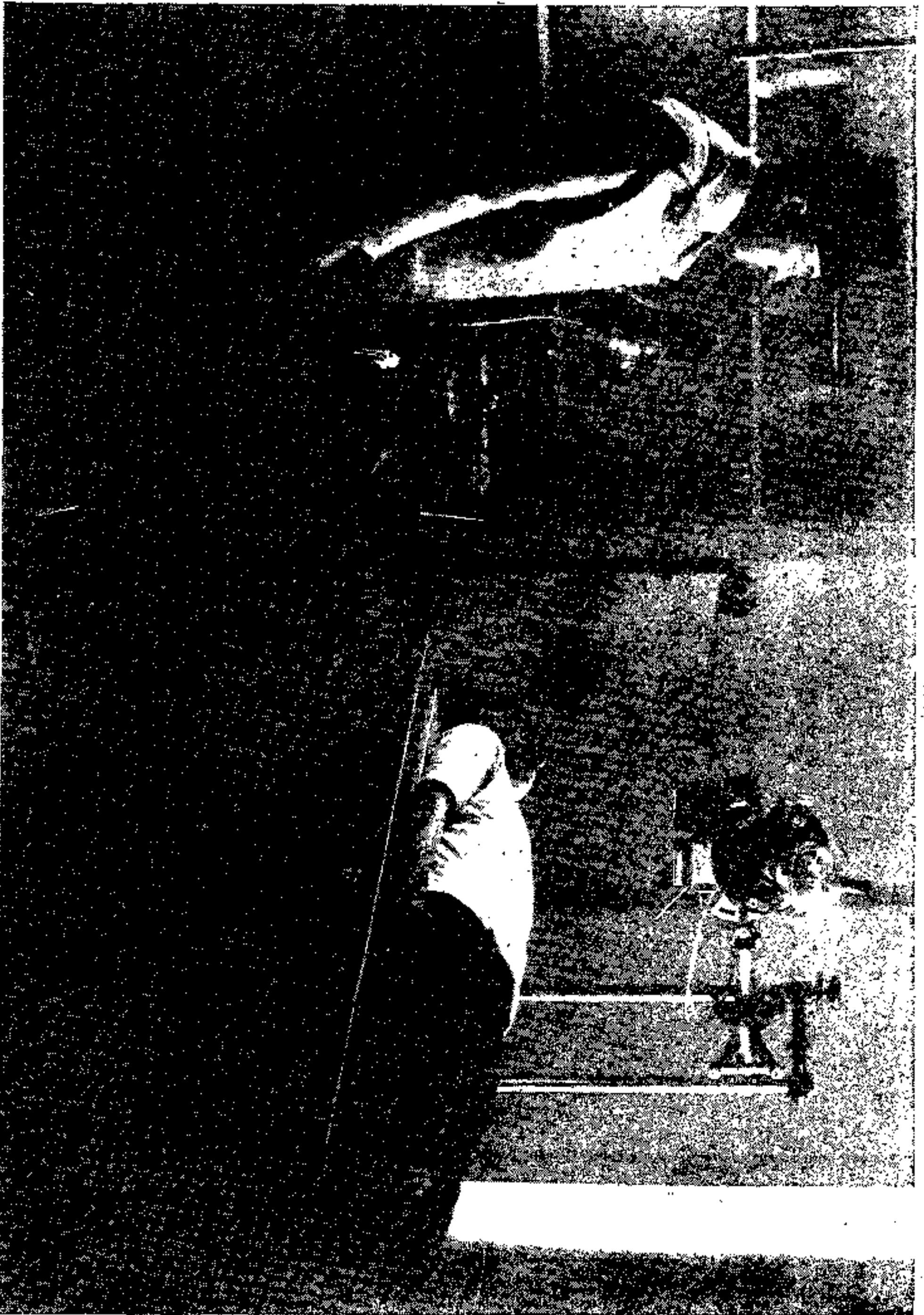

از طیارات حربی خریداری وزارت حربیه

از تراکتور های حریمی که در سال ۱۳۱۱ وزارت حریمه بجلب و خرید یکمده آن موفق شده است

ماشین جدید اکسیرز کابل که برای ممانیتة امراض داخلی و هرگونه ممانیات الکتربیکی مساعد و همه روزه برای عموم حاجت مندگان حاضر است .

هرات :

جاده جدید از هرات الی بالا سرخاب و از میمنه الی بالا سرخاب و از میمنه بطرف مزار شریف الی حدود شرغان احداث گردیده .

جاده شکاری :

این جاده مخصوصاً اهمیت فوق العاده دارد زیرا علاقه جات شمال هندو کش را با جنوب مربوط میسازد و یکی از کارهای بزرگ عصر نادرشاهی است .

مزار و مضافات آن و علاقه قطن و میمنه که از حیث حاصل خیزی شاه و مال دولتی از قبیل گوسفند، اسب و اموال تجاری مانند پنبه، پوست، پوست قره قلی، پشم، پسته و غیره خین توانگر است و بی سلسله جبال برف گیر و صعب البرور هندو کش در ایام زمستان و چندی از ماههای بهار مانع عبور و مرور عابری و رسیدن اشیا و اموال از آنجا بسائر علاقه جات می شد، و مشکلاتی در امور تجارت پیش میسکرد، و اسناد لازم بعمل نمی آمد لهذا حکومت متبوعه ما به کشیدن این جاده اصر فرموده است که بتوجه مخصوص اعلیحضرت هایتون تاجدار نامدار، جاده شکاری در شرق اختتام است و بعد از آنکه مدتی مانند سمت مشرقی قوافل تجاری و موترها به خلی آسانی ازین راه عبور و مرور خواهد نمود .

بر علاوه جادهای قندهار، هرات، میمنه، مزار، قطن و بدخشان در سائر نواحی و من عزیز جادهای نوین دیگری هم در شرف تاسیس است .

بندها و نهرها

درین عصر که تمام وسایل آبادی مملکت و ترقی زراعت را دولت در نظر گرفته است، برای کشیدن نهرها و ساختن بندها و مشروب ساختن اراضی لامزروع توجه فرموده، به ساختن بندها و نهرها شایکه در ذیل ذکر میگردد اراده فرموده است .

در ظرف این مدت تلیل بعضی ازین بندها و نهرها عنقریب تمام میشود و مان ازان مستفید میگردد. و کردیگر بندها و نهرها در جریان بوده نظر بتوجه و مساعی اولیای امور بهین نزدیکها تمام میشود :

۱: در زنه خان غزنی برای آبیاری (۱۰۹۷۷) جریب زمین به ساختن (بندی) افتاده شده و یون کافی برای آبادی آن منظور گشته .

۲: در سرخاب لوگر نیز بندی ساخته میشود که (۹۰۰۰) جریب زمین ازان مشروب میگردد . و این بند اهمیت زیادی برای آبادی سرخ آب دارد نقشه و اندازه معارف این بند تماماً از طرف حکومت متبوع تدارک گشته و تاحدی آباد هم شده .

۳: بند خروار (۳۰۰۰۰) جریب زمین را آبیاری میکند، این بند نیز از یادگارهای برجسته دوره نادرشاهی است .

۴: در قرغه پغمان بندی زیر تعمیر است و ازان (۲۵۰۰۰) جریب زمین سرسبز میگردد . این بند در بین پغمان و کابل در حد قرغه ساخته میشود و یکصه بزرگ از اراضی لامزروع را صالح الزراعت میگردد .

۵: بند سرده غزنی نیز یکی از کارهای مهم عصر هایتون نادرشاهی بحساب میرود (۱۰۸۰۰۰) جریب زمین

در تحت آن قابل زراعت میگردد .

۶: بندسراج غزنین قابل آن دیده شده ~~که~~ (۱۷۵) متر دیگر دیوار مذکور بلند شود زیرا بواسطه این ارتفاع (۵۰۰) جریب زمین تحت آبیاری می آید .

۷: شهر سراج جلال آباد ~~که~~ ۱۴ هزار جریب زمین در تحت آن آباد و آبیاری میشود ازسال ها خراب مانده در عصر اعلیحضرت هایونی بسکندار پول ~~مکنی~~ برای آبادی و تکمیل آن منظور و مجدداً بکار افتاده حال در شرف اتمام است .

۸: برای رفاه مسافین کاریز خیر آباد در علاقه هزار شریف ساخته شده .

۹: احداث يك شهر جدید در دکه : دکه سرحد مهم سمت شرقی افغانستان است دریای بزرگ کنر بدون آنکه زمین های بایر آنجا را مشروب کنند از دکه عبور کرده به هند میریزد اینک در عصر اصلاح پسند نادر شاهی شهر جدیدی که کلیه زمین های خشک و بایر آنجا را مشروب خواهد کرد از دریای مذکور جدا گردیده و کار آن در شرف اتمام است .

تأسیس کلوبها

اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی تمام شعب ترقی مذت را در نظر گرفته و وسایل تمائی ملت و مملکت را فراهم مینماید و همین منظور برای حس تولید اتفاق و استقامت معاشرت اخلاقی و ادبی و تربیه بدنی بتأسیس کلوبها امر و اراده ستیه شاهانه شان صادر گردیده و در عصر تاریخی نادر شاهی کلوب هندی ذیل که هر يك دارای سهام بسی عالی میباشد تأسیس یافته است :

۱: کلوب وزارت حربیه ۲: کلوب وزارت خارجیه بنام (محفل ستور) ۳: کلوب وزارت معارف .

تأسیس کورسهای السنه خارجیه

برای مامورین دوائر دولتی و باقی ارباب ذوق که میل لسان خارجی دارند ، درسال حاضر کورسهای السنه ذیل باراده دولت متبرعه از طرف وزارت معارف مجانی تأسیس یافته بگردد بزرگ افراد حساس و علم دوست وطن داخل این کورسها شده و مشغول تحصیل اند :

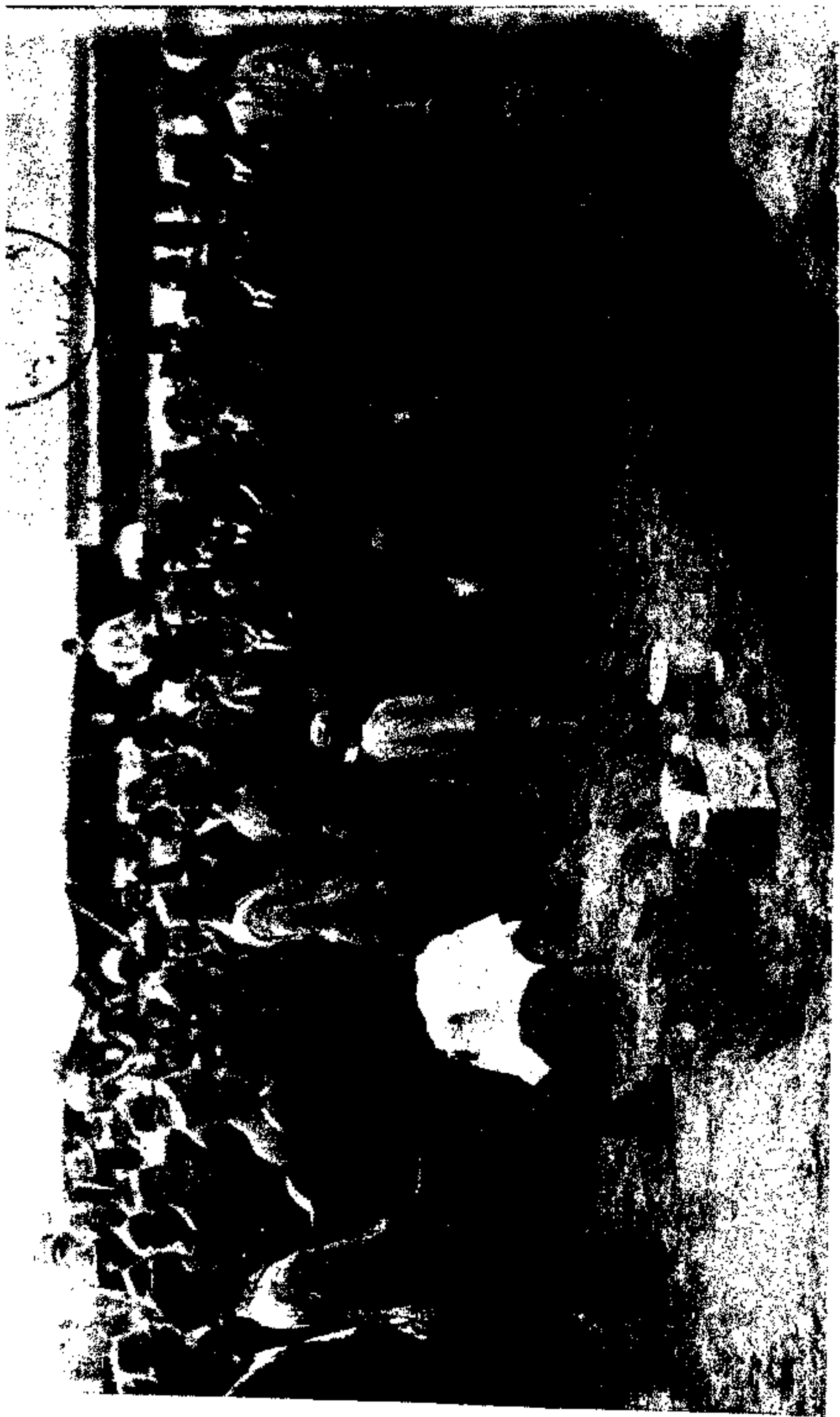
۱ کورس زبان پشتو .

۲ کورس زبان فارسی برای خارجیها که مستخدم دولت میباشد .

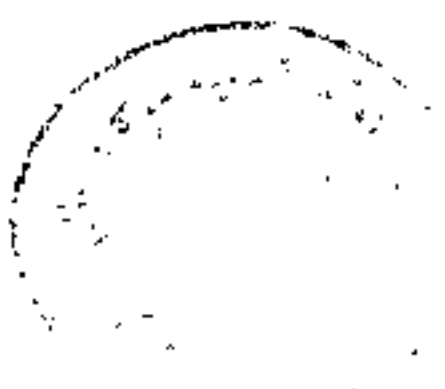
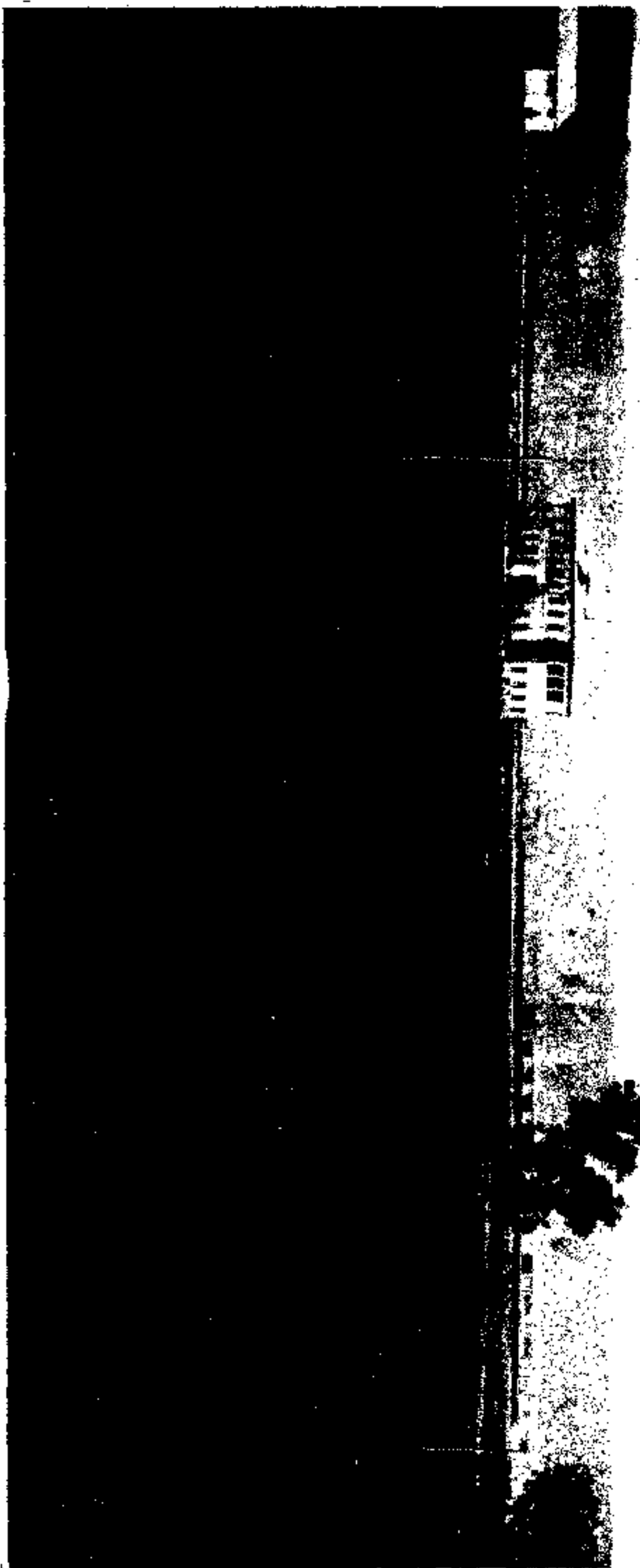
۳ کورس لسان آلمانی .

۴ کورس لسان فرانسوی .

۵ کورس لسان انگلیسی .

صویر، المحضرت ہمایونی موقع گذشتہ سنگ تہداب کلپ عسکری

کویپ عسکری بیدازان نام تمپیس

از عمرانات جدیده عصمر نادر شامی بند خروار لهورگرد

